

Zaštita i spašavanje stanovnika, dobara i okoliša u slučaju izvanrednih stanja

Dr.Sc. Branimir Molak, dipl.ing., Mr.Sc. Tomo Sugnetić, M.D.

45.

Uprava za zaštitu i spašavanje RH (u osnivanju)

Ksaver 107, Zagreb, Hrvatska

S A Ž E T A K:

U članku je riječ o tome što je upravljanje u krizama. Mnoge su opasnosti (prirodne ili one koje izaziva čovjek) koje mogu ugroziti stanovnike, dobra i okoliš. U ratu je oko 14 tisuća ljudi ubijeno i oko 30 tisuća ranjeno. Izravne štete uzrokovane ratom procjenjuju se na oko 30 milijardi US\$. Osim ratnih šteta također su štete izazvane u doba mira, a pretežno uslijed djelovanja prirode. Te štete se procjenjuju na više od 300 milijuna US\$ na godinu. Nesvakidašnje iskustvo (rat) i svakodnevan utjecaj prirode i tehnologije pokazali su nužnost ponovne uspostave odgovarajućeg sustava upravljanja u izvanrednim situacijama. Terorizam kao vrsta unutarnjih smetnji je u grupi tehnoloških ili čovjekom uzrokovanih opasnosti. Druge tehnološke opasnosti su nekontrolirano oslobađanje opasnih tvari, požari i eksplozije, radioaktivnost, prekid opskrbe i lomovi brana, koje također mogu biti rezultat namjere.

Organizacija za upravljanje u krizama - izvanrednim stanjima izazvanih prirodom ili čovjekovim aktivnostima, za smanjivanje šteta zasniva se na činiteljima: analizi opasnosti, zakonodavstvu, organizaciji, komunikaciji, resursima i planovima pripravnosti i djelovanja. Takva organizacija izgrađena u u Hrvatskoj za vrijeme Domovinskog rata u skladu s američkom praksom (FEMA, EMI, NATO) ali je početkom 1994 sve zaustavljeno. Vrijeme da se poslije osam godina ponovno nastavi s tim poslom. Poznato je znalcima što treba načiniti u području organiziranja, uspostave zakonodavstva, sakupljanja podataka o resursima, informiranju i komuniciranju i izradi planova. Samo je potrebno da vlast ima volju da uspostavi sustav zaštite i spašavanja stanovnika, dobara i okoliša na modelima najrazvijenijih zemalja i iskustvima iz Domovinskog rata. Razlozi za njegovu uspostavu duboko su opravdani.

KLJUČNE RIJEČI

Upravljanje u krizama, programatski segment organizacije, analiza opasnosti, zakonodavstvo, organizaciona struktura, komuniciranje, resursi, planovi za izvanredna stanja

Dr. Branimir Molak, dipl. inž.

Mr. sc. Tomo Sugnetić, M.D.

U ovo gluho, glupo doba puno terorizma svih vrsta, od fizičkih, državnih, antidržavnih, preko onih kojekakvih malih bogova, pa do onih "informativskih", borba protiv takvih pojava ne bi imala smisla da se ne zna da je u ljudskoj povijesti bilo i bit će i ubuduće duha i putova izlazaka iz kriza. Vjerojatno će se to dogoditi prije, ili kasnije i u Hrvatskoj. Proganjanje znanstvenika, intelektualaca pogotovo ako su bili branitelji u Hrvatskoj je u punom zamahu - nisu "problem" samo generali. Važne institucije izvan su kontrole društva. Mnogo toga više nije normalno i mogao bi zavladati kaos. Takvo stanje moglo bi u Hrvatskoj povećati potrebu za zaštitom i spašavanjem stanovnika u krizama ili izvanrednim stanjima kao što se dogodilo 1991. godine, a političari to ne shvaćaju i ništa ne poduzimaju.

U brojnim objavljenim radovima (vidi popis literature) dani su elementi sustava upravljanja u krizama koji smo izgrađivali u tijeku Domovinskog rata sve dok ga neodgovorni pojedinci u MUP-u nisu razorili 1994. godine, a do danas nisu dozvolili da se išta ponovno izgradi. Ono što je tada vrlo smišljeno i planirano razoreno, zločin je prema civilnom stanovništvu (možda nisu trebali u raketiranju poginuti stanovnici Zagreba 1995.) isto tako kao što je to bio i izvoz nafte i derivata neprijateljskom ratnom stroju. Možda bi spomenuto trebalo biti predmet razmatranja Haškog ili nekog drugog suda kad u Hrvatskoj za to nitko nema interesa. Valjda i za ono što je učinjeno Hrvatima treba netko odgovarati.

Agresijom na Hrvatsku ubijeno je oko 14 tisuća ljudi, a ranjenih ili invalida je 30 tisuća dok su izravne materijalne štete oko 30 milijardi USD. Za to još gotovo nitko nije odgovarao niti su namirene materijalne ratne štete. Što više hrvatska vlast gradi kuće onima koji su razarali Hrvatsku. Krize ili izvanredna stanja u Hrvatskoj u mirnodopskom vremenu odnose, u prosjeku, oko 300 milijuna USD godišnje. Najveće su štete od suše - 42%, slijede tuče, oluje, snijeg i mraz - 26%, potresi - 17%. Požari (6%) i poplave (5%) koji su zanimljivi mas-medijima malenog su udjela u ukupnim štetama. Štete izazvane tehnologijom, tj. čovjekovim djelovanjem (izuzev prometa), znatno su manje od onih izazvanih prirodom iako se zbog njih često podigne povelika medijska buka, ali bi zbog osiromašenja i nezadovoljstva stanovništva zbog nekih vrsta takvih kriza (unutarnje smetnje) mogle drastično porasti..

Organiziranost zemlje za obranu i zaštitu njezinih stanovnika, dobara i okoliša primarno je sigurnosno i gospodarsko pitanje svake pojedine zemlje. Stoga svaka zemlja tu aktivnost mora organizirati tako da bude najdjelotvornija u obavljanju svoje zadaće, a u skladu s najprečim zadacima u pojedinoj zemlji, uz što manje troškove.

USPOSTAVA I RUŠENJE SUSTAVA

U tijeku Domovinskog rata posebice 1993. godine u Hrvatskoj je pri ministarstvu obrane izgrađivan moderan i djelotvoran sustav zaštite i spašavanja stanovnika, dobara i okoliša u izvanrednim stanjima (u ratu i u miru), s razlogom po uzoru na ono što postoji u SAD i ono što je tada zagovarao NATO, ali su ga nesavjesni pojedinci zbog osobnih materijalnih interesa (početkom 1994. godine) tobožnjim premještanjem u MUP, u općem metežu i pljački svega i svačega, razorili i do danas nije ponovno uspostavljen, iako pojedini njegovi odvojeni segmenti ponekad imaju pozitivnih rezultata. Da nije srušen cjelovit sustav zaštite i spašavanja tada izgrađivan i da je primijenjena metodologija oporavka ili obnove (razvijena u drugim zemljama, posebno u SAD) sigurno bi bilo znatno manje problema u poslijeratnoj obnovi i povratku prognanika, a i štete od mirnodopskih ugrožavanja bile bi manje.

Vrijedi spomenuti da je čak i UNPROFOR, imajući vrlo visoko mišljenje o našim mogućnostima, u jesen 1993. tražio zaštitu našeg sustava za svoje snage (600-700 osoba) središnjeg ureda u Zagrebu (Ilica) od potencijalnog napada velikosrpskog agresora. Politika umjesto da iskoristi tu činjenicu za objašnjenje Svijetu onoga što se događa u Hrvatskoj pokazala je totalnu nebrigu za stanovništvo. U svibnju 1995. raketiran je Zagreb.

Sustav je srušen u vrijeme kada je još gotovo trećina Hrvatske bila okupirana i to u najkritičnijim područjima za obranu: u Osječko baranjskoj županiji (1.2.1994.), Vukovarsko-srijemskoj (Vinkovci) (4.2.1994.), Sisačko-moslavačkoj (Novska) (11.2.1994.), Dubrovačko-neretvanskoj (28.2.1994.). Razorena je središnja organizacija i rastjeran najkvalificiraniji kadar, a one koje nisu otjerali rasporedili su na posve neprimjerena mjesta s obzirom na struku, kvalifikaciju, iskustvo i znanje. Rastjerali su i oko 200 pirotehničara osposobljenih tijekom uspostavljanja sustava. Dakako da je i sva oprema nestala.

STANJE DANAS

Od kada je srušen sustav pa sve do danas u Hrvatskoj ne postoje na odgovarajući način izvedene niti analize opasnosti (ugroženosti) za sve vrste prirodnih i tehnoloških kriza i eventualnog rata niti na republičkoj niti na županijskim razinama. Ne postoji niti odgovarajuće zakonodavstvo s dobro definiranim obvezama i odgovornostima svih učesnika u sustavu zaštite i spašavanja, a posebno organizacija koja treba upravljati sustavom. Ne postoji valjana i osmišljena organizacija svih sudionika u zaštiti i spašavanju. Nema uspostavljenog jedinstvenog sustava komuniciranja. Nema odgovarajućih baza podataka o svim raspoloživim resursima sustava zaštite i spašavanja sa uvjetima njihova korištenja, a zbog svega navedenog nema niti planova za djelovanje u slučaju kriznih stanja. Nitko ništa ne poduzima, unatoč upozorenjima struke, da se stanje promijeni. Pitanje sigurnosti države i njenih stanovnika postao je privatni interes kojekakvih privatnih poduzetnika umjesto osmišljena aktivnost države.

Od privatizacije pojedinih dijelova MUP-a u 1994. godini, kada je srušen sustav zaštite i spašavanja stanovnika izgrađivan u Domovinskom ratu intelektualci – znanstvenici sa najvišim stupnjem obrazovanja i branitelji od početka Domovinskog rata sistematski su šikanirani. To proganjanje intelektualaca sa znanstvenim stupnjem i branitelja iz Domovinskog rata poprimilo je oblik terora apsurdna nalik onom u fašizmu. Načini šikaniranja veoma su širokog spektra od kućnog pritvora, fizičkih napada, raspoređivanja na nepostojeća radna mjesta u nepostojećim organizacionim jedinicama, minimalnih osobnih dohodaka, pa do obvezivanja (bez ikakve pravne osnove) dodatnog školovanja doktora i magistara znanosti na poluprivatnim školama po istom programu za jasličke ritmičare, kuhare i doktore znanosti.

Dok se ne ustanovi zašto je srušen sustav i dok oni koji su ga srušili za taj čin ne odgovaraju, dok se ne prekinu izživljavanja, onih koji su srušili sustav, na najstručnijim pojedincima (dr. i mr. znanosti), dok god "sustav kreiraju" osobe koje su za Domovinskog rata sabotirale rad na uspostavi sustava, najčešće bile pod utjecajem alkohola, bavile se pljačkom humanitarne pomoći, trgovinom opljačkanim umjetničkim djelima i trofejima, poslije rata nenamjenskim trošenjem kredita Svjetske banke za razminiranje, trgovinom minskim poljima, i čitavim spektrom drugih nedopuštenih poslova nema nade za ponovnu uspostavu sustava upravljanja u krizama. Isti su radili "planove obrane" od napada NATO-a (a sada bi trebali raditi valjda nešto što NATO traži?). Osamostaljenjem Hrvatske najednom postali "veliki Hrvati" a zatim opet "podobni drugovi" pod zaštitom pojedinaca iz vrha političke moći sprečavaju ponovnu uspostavu sustava.. Nakon smjene vlasti o svemu tome u niz navrata upozoravani su političari koji vladaju, ali ni za što ne mare.

ŠTO JE UPRAVLJANJE U KRIZAMA ILI IZVANREDNIM STANJIMA

Upravljanje u krizama ili izvanrednim stanjima jedna je od najsloženijih ljudskih djelatnosti i nije ga jednostavno provoditi niti u mnogo bolje organiziranim zajednicama nego je Hrvatska, no kod nas ima onih koji poznaju problematiku koji bi mogli ponovno uspostaviti cjelovit sustav upravljanja u krizama da to politika dozvoli. **Suština upravljanja u krizama je da se može nešto korisno napraviti i između pojavljivanja dviju kriza. Krize su ciklička pojava, a u upravljanju u krizama razlikujemo faze ublaživanja, pripravnosti, djelovanja i oporavka ili obnove u kojima treba obaviti niz poslova zaštite i spašavanja.** Izlaz iz kriza postoji, no mnoštvo je prepreka boljem organiziranju za zaštitu i spašavanje stanovnika, dobara i okoliša u svim vrstama ugrožavanja (priroda, tehnologija, rat) iz jednostavnog razloga **što mnogima neorganizirano društvo pogoduje.**

Znamo što treba učiniti u području organiziranja, u analizi ugroženosti, u području zakonodavstva, snimanja resursa, informiranja - komuniciranja i izrade planova pripravnosti i djelovanja, samo je potrebna "politička volja" da se sustav zaštite i spašavanja stanovnika, dobara i okoliša, po uzoru na najrazvijenije zemlje svijeta i na osnovi iskustava iz Domovinskog rata ponovno izgradi. Razlozi za njegovu uspostavu duboko su opravdani.

Brojne su **operativne organizacije** koje trebaju imati jednoznačno određene obveze i prava u djelotvornom sustavu zaštite i spašavanja (zdravstvo, vatrogastvo, humanitarne udruge, vojska i policija, vodoprivreda, energetika, šumsko gospodarstvo i druga javna poduzeća i usluge, prometne organizacije, industrija, brojna ministarstva i druge organizacije uprave, hidrometeorološka i seizmološka služba, javno informiranje, služba motrenja i obavještanja, dodatne postrojbe stanovništva, školstvo, i brojne druge) u slučaju izvanrednih stanja ili kriza (rat i mir).

Sektorsko rješavanje problema treba prerasti u ono gdje će se cjelovito zahvaćati i razrješavati problemi. Bit problema zaštite i spašavanja u nas jest nužnost povezivanja brojnih operativnih organizacija u cjelovit i djelotvoran sustav što je svuda u svijetu osnovni zadatak tijela profesionalne državne uprave za izvanredna stanja koje u Hrvatskoj tek treba uspostaviti. Osnivanje profesionalnog tijela državne uprave za slučaj izvanrednih stanja je preduvjet za bolju zaštitu i spašavanje stanovnika, njihovih dobara i okoliša od kriza, a godišnji troškovi njegova rada (tridesetak zaposlenih stručnjaka) bili bi manji nego štete od izvanrednih stanja u jednom prosječnom danu. Na taj način može se izbjegavati rješavanje, bolje reći ne rješavanje problema u slučaju kada se nekoliko tijela državne uprave bez jasnih razgraničenja obveza i ovlasti njima bave, smanjuju se troškovi i postiže djelotvornost

Tijelo državne uprave za upravljanje u krizama ili izvanrednim stanjima u svijetu a trebalo bi biti i u nas osnovni nositelj programatskih aktivnosti, odnosno koordinator svih operativnih udruga u funkciji zaštite i spašavanja stanovnika, dobara i okoliša u izvanrednim situacijama ili krizama (rat i mir) za što mora imati vrlo visoke ovlasti, propisane zakonom. Ono mora biti u stanju identificirati opasnosti, uspostaviti prihvatljivu osnovu za djelovanje cijelog sustava, uspostaviti strategiju razvitka tih aktivnosti kroz sve četiri faze upravljanja u kriznim stanjima, prikupiti informacije o svim raspoloživim resursima za djelovanje u kriznim stanjima, uspostaviti svih pet osnovnih stupnjeva (obavještanje/upozorenje, spašavanje ljudi, spašavanje dobara, zbrinjavanje ljudi i procjena štete, nužna obnova) za djelovanje, odnosno reagiranje u slučaju krize ili izvanrednog stanja, informirati i obavještavati stanovnike, odnosno uspostaviti plan pripravnosti i djelovanja. Također treba uspostaviti osnovni plan oporavljanja od kriza koje se mogu dogoditi na području.

Znanje je preduvjet za djelotvorno obavljanje niza aktivnosti pa tako i ove. Osim opstrukcije nedovoljno poznavanje tog područja djelovanja - profesije kod nas ima za posljedicu nepostojanje programatskog segmenta sustava zaštite i spašavanja – tijela državne uprave za slučaj izvanrednih stanja, a time i odsutnosti visokoškolskog obrazovanja i bilo kakvog obrazovanja za to područje. Posve je sigurno da bi se školovanjem kadra za tu aktivnost omogućilo provođenje nužne integracija brojnih raspršenih aktivnosti zaštite i spašavanja stanovnika, dobara i okoliša. Time bi, zacijelo, i posljedice tih ugrožavanja bile smanjene. Odavno je razrađen sustav cjelokupnog obrazovanja za te aktivnosti ali mu nije dozvoljeno da zaživi.

ŠTO TREBA NAPRAVITI DA BI SE ŠTETE SMANJILE

Struka predlaže da predsjednik Republike (po ustavu odgovoran za sigurnost i obranu stanovnika) ili Sabor osnuju inicijativnu profesionalnu skupinu za osnivanje tijela državne uprave za izvanredna stanja u kojem će biti desetak vrlo iskusnih profesionalaca za ona izvanredna stanja koja u Hrvatskoj izazivaju najveće štete.

Ta bi skupina morala:

- izraditi prijedlog zakona o sustavu zaštite i spašavanja koji bi trebao regulirati tu važnu djelatnost
- definirati organiziranost svih operativnih sudionika u zaštiti i spašavanju i odrediti kako snimiti i koristiti resurse za zaštitu i spašavanje
- pristupiti izradi niza priručnika za djelovanje sustava na lokalnoj razini (menadžer sustava, provođenje analize opasnosti, informiranje javnosti, procjena štete, strategije ublaživanja, izrada planova pripravnosti i djelovanja za slučaj izvanrednih stanja, obnova vitalnih funkcija zajednice nakon katastrofa,)
- procijeniti troškove i izvore financiranja djelotvornog programatskog dijela sustava koji treba uspostaviti kao i ocijeniti troškove cjelokupnog sustava zaštite i spašavanja
- izraditi prijedlog cjelovitog plana obrazovanja kadra za takav sustav (visokoškolsko i ostali oblici).

Iako već godinama stručnjaci političarima predlažu da se ponovno uspostavi sustav za upravljanje u izvanrednim stanjima, to njih ne zanima. Svaki puta kada se u Hrvatskoj dogodi neko od izvanrednih stanja digne se uzbuna, a poslije se ništa ili gotovo ništa ne događa. Ono što je dobro napravljeno u tom području, najčešće je rezultat zauzimanja malobrojnih entuzijasta, a ni u kojem slučaju organiziranog djelovanja države, no to ni približno nije dovoljno. Razlozi zbog čega je to tako su brojni, a najčešći su nebriga i nedostatak znanja onih koji bi o sustavu zaštite i spašavanja trebali odlučivati ali i nesposobnost i privatni probici onih koji se tome protive. Posljedice su očite, a mogle bi uskoro biti još i veće.

NAPOMENA

Jedan od autora ovog teksta u svojstvu rukovodioca uprave za slučaj izvanrednih stanja Republike Hrvatske (zapovjednik stožera civilne obrane RH) u vrijeme kada je započelo razaranje sustava zaštite i spašavanja Hrvatske (1994. god.) tome se protivio i o tome je obavijestio tadašnjeg ministra unutarnjih poslova, predsjednika Vlade i predsjednika Sabora. Prva dvojica uopće nisu odgovorila na dopis što pokazuje njihov interes za vlastiti narod, dok je treći pokazao volju da taj bezumni čin zaustavi, no za desetak dana smijenjen je sa funkcije predsjednika Sabora. Spomenuti je danas predsjednik Republike Hrvatske. Krajnji je čas da svojom odlukom pomogne da sustav zaštite i spašavanja nakon osam godina ponovno zaživi, ukoliko možda danas ne misli da to hrvatski narod danas ne zaslužuje ili je zaista predsjednik fikus, kako se voli šaliti.

LITERATURA

1. B.Molak: Sigurnost i neki činitelji njena ostvarenja, *Dijalog god. IV, broj 5, lipanj 2002. str.21-28*
2. B.Molak: Zaštita i spašavanje stanovnika, dobara i okoliša u slučaju kriza ili izvanrednih stanja – što treba napraviti da bi se štete smanjile *EKONOMIJA IX, 1, ožujak 2002. str. 111-134*
3. T.Sugnetić, M.Jager, B.Molak, N.Sugnetić: Sustavni ogledi i terminologija u osnovama zaštite i spašavanja stanovništva Hrvatske od kriza i posljedica, *Znanstveno-stručno savjetovanje: Sigurnost u okolišu i graditeljstvu, Šibenik 9-11.5.2002., Zbornik radova 161-168*
4. T. Sugnetić, B. Molak, N. Sugnetić: Zakon o zaštiti i spašavanju stanovništva od kriza i problemi, *Znanstveno-stručno savjetovanje: Sigurnost u okolišu i graditeljstvu, Šibenik 9-11.5.2002., Zbornik radova 153-160*
5. T.Sugnetić, B. Molak, N.Sugnetić: Zdravstveni segmenti sustava zaštite i spašavanja stanovništva Hrvatske od kriza i posljedica, *Znanstveno-stručno savjetovanje: Sigurnost u okolišu i graditeljstvu, Šibenik 9-11.5.2002., Zbornik radova 146-152*
6. B.Molak: Školovanje za sustav zaštite i spašavanja u krizama i izvanrednim stanjima, *Znanstveno-stručno savjetovanje: Sigurnost u okolišu i graditeljstvu, Šibenik 9-11.5.2002., Zbornik radova 130-137*
7. B.Molak, T.Sugnetić, M.Jager: Čemu služe vježbe, *Znanstveno-stručno savjetovanje: Sigurnost u okolišu i graditeljstvu, Šibenik 9-11.5.2002., Zbornik radova 121-129*
8. B.Molak, T.Sugnetić, M.Jager: Kakva treba biti uprava sustava zaštite i spašavanja u Hrvatskoj, *Znanstveno-stručno savjetovanje: Sigurnost u okolišu i graditeljstvu, Šibenik 9-11.5.2002., Zbornik radova 95-102*
9. B.Molak, T.Sugnetić: Zaštita i spašavanje stanovnika, dobara i okoliša u slučaju kriza ili izvanrednih stanja, *Drugi hrvatski kongres hitne medicine s međunarodnim sudjelovanjem, HD za hitnu medicinu i Ustanova za HMP, Zagreb 15.-16.11.2001., (Zbornik sažetaka)*
10. B.Molak: Nužnost ponovnog organiziranja za djelotvorno ovladavanje izvanrednim situacijama u Hrvatskoj, plenarno izlaganje, *Peta multidisciplinarna konferencija Tehničke znanosti za hrvatsko gospodarstvo, Treće savjetovanje: Djelovanje u izvanrednim situacijama, ATZH i HDS, Zagreb 14. i 15. lipnja 2001.(Zbornik radova)*
11. B.Molak: Školovanje za uspostavu sustava zaštite i spašavanja u krizama ili izvanrednim stanjima, *Peta multidisciplinarna konferencija Tehničke znanosti za hrvatsko gospodarstvo, Treće savjetovanje: Djelovanje u izvanrednim situacijama, ATZH i HDS, Zagreb 14. i 15. lipnja 2001.(Zbornik radova)*
12. B.Molak: Zaštita i spašavanje stanovnika, dobara i okoliša u slučaju kriza ili izvanrednih stanja i u Hrvatskoj mora postati primarni sigurnosni i gospodarski interes onih koji upravljaju državom, *Šumarski list 3-4, 2001, 153-168*
13. B.Molak: Nekontrirano oslobađanje opasnih tvari u okoliš (što treba znati i učiniti zajednica da bi zaštitila svoje stanovnike, dobra i okoliš) II dio, *HRVATSKA VODOPRIVREDA 103, travanj 2001. 53-57*
14. B.Molak: Emergency management experience in Croatia, *World Congress on Chemical and Biological Terrorism, CBMTS, Dubrovnik, Croatia, 22-27 April, 2001*
15. B.Molak, Hazard materials emergency experience in Croatia, *World Congress on Chemical and Biological Terrorism, CBMTS, Dubrovnik, Croatia, 22-27 April, 2001*
16. B.Molak: Izvanredna stanja izazvana nekontroliranim oslobađanjima opasnih (toksičnih) tvari, *Međunarodno znanstveno-stručno savjetovanje: vatrozaštita, protuprovala i videonadzor, Europska stručna naklada, Šibenik 22.-24.3.2001. Zbornik radova 1-7*
17. B.Molak: Zaštita i spašavanje stanovnika u slučaju kriza i u Hrvatskoj mora postati primarni sigurnosni i gospodarski interes onih koji upravljaju državom, *Međunarodno znanstveno-stručno savjetovanje: vatrozaštita, protuprovala i videonadzor, Europska stručna naklada, Šibenik 22.-24.3.2001. Zbornik radova 1-9*

18. B.Molak: Znanje i krize – izvanredna stanja i kako ih nadvladati, Savjetovanje Društva za sustave: Znanje i krize, Zagreb 28.2.2001., SUSTAVSKO MIŠLJENJE 10(1)2001, str.5
19. B.Molak: Nekontrolirano oslobađanje opasnih tvari u okoliš (što treba učiniti zajednica da bi zaštitila svoje stanovnike, dobra i okoliš) (I dio) HRVATSKA VODOPRIVREDA 102, ožujak 2001., 31-34
20. B. Molak: Stadij oporavka ili obnove u upravljanju u krizama ili izvanrednim stanjima , POLICIJA I SIGURNOST 9(2000)1-2,93-107
21. B.Molak: Aktivnosti prije i poslije katastrofa izazvanih prirodnim nepogodama, djelovanjem čovjeka i ratnim sukobima, HRVATSKE VODE, 5(1997)19, 137-146
22. B.Molak: Osnove planiranja zaštite i spašavanja stanovnika i dobara u slučaju nesreća u nuklearnim elektranama, SIGURNOST 41(2) 119-130 (1999)
23. B.Molak: Faza djelovanja u upravljanju u krizama ili izvanrednim stanjima, POLICIJA I SIGURNOST 7(1998)5-6, 475-494
24. B.Molak: Radioaktivnost i kako se zaštititi, SIGURNOST 40(3) 209-223 (1998)
25. B.Molak: Ublaživanje - jedna od četiri faze u upravljanju u krizama, POLICIJA I SIGURNOST 6(1997)5-6, 532-546
26. B.Molak: Zakonodavne podloge i snimanje resursa za upravljanje u krizama ili izvanrednim stanjima, POLICIJA I SIGURNOST 6(1997)3, 248-263
27. B.Molak: Školovanje za potrebe sustava zaštite i spašavanja u krizama ili izvanrednim stanjima, POLICIJA I SIGURNOST 5(1996)4- 5, 462-473
28. B.Molak: Planiranje za slučaj kriza ili izvanrednih stanja, POLICIJA I SIGURNOST 5(1996)3, 287-304
29. B.Molak: Upravljanje u krizama ili izvanrednim stanjima, POLICIJA I SIGURNOST 5(1996)1, 89-108
30. B.Molak: How to use Risk Analysis in Rebuilding of Destroyed and War-threatened Country (Energetics), Society for Risk Analysis (Europe), 1995 Annual Meeting, May 21 - 25, 1995., Stuttgart (Germany)
31. B.Molak: Zaštita i spašavanje pučanstva od djelovanja kriznih stanja - upravljanje u krizama, SOCIJALNA EKOLOGIJA 3-4 (1994) 301-315
32. B.Molak: How to use Risk Analysis in Rebuilding of Destroyed and War-threatened Country (Example of Croatia), Society for Risk Analysis, 1994 Annual Meeting, December 4.-7, 1994., Baltimore, USA, P2.17
33. B.Molak: UPRAVLJANJE U KRIZAMA - knjiga u kojoj su dane osnove sustava razorenog 1994. god. (pozitivne recenzije knjige 1995.god.: A.Tus, J.Čiček), izdavač: Školska knjiga (zbog nedostatnih sredstava do danas nije objavljeno)
34. Sustav zaštite i spašavanja u Hrvatskoj (slike), Stožer CZ RH, Zagreb, travanj 1994.
35. Izvješće o radu sustava zaštite i spašavanja u Hrvatskoj 1993., Stožer CZ RH, Zagreb, siječanj 1994.
36. B.Molak: Nekontrolirano oslobađanje opasnih (toksičnih) tvari u okoliš, SOCIJALNA EKOLOGIJA 1 (1993) 29-42
37. Nacrt zakona o sustavu zaštite i spašavanja, Stožer CZ RH Zagreb, srpanj 1993.
38. B.Molak: UPRAVLJANJE U KRIZAMA - uloga rukovoditelja programa, upute o djelovanju sustava zaštite i spašavanja stanovnika, dobara i okoliša u Republici Hrvatskoj (skripta), SCZRH, Zagreb 1993.
39. Intervencije u izvanrednim situacijama (Zagrebački sustav za upravljanje u kriznim stanjima) - Ekološki projekt Zagreb - knjiga 7, Grad Zagreb - ZGO, INA Inženjering - Ekonerg - Elektroprojekt, Zagreb 1993., ZGO: Ekološki projekt Zagreb, I dio: Osnova: 10.pogl. Intervencije u izvanrednim situacijama (projektni zadatak) 1992.

40. B.Molak: *Environmental Risk Analysis Needs in an Industrial City*, Society for Risk Analysis, 1991 Annual Meeting, December 8 - 11, 1991, Baltimore, USA (International Section), MPM-JI, A-37; *Sigurnost* 1(34)1992, 69-75
41. B.Molak: *Integrated Risk Analysis for Large Industrial City: Zagreb (Hazard Materials)*, Society for Risk Analysis, 1992 Annual Meeting, December 6 - 10, 1992, San Diego, USA (Global Risk: Integrated Assessment) 1D-4
42. B.Molak: *Upravljanje u kriznim stanjima u tehnologiji - nekontrolirano oslobađanje opasnih tvari u okoliš, knjiga - u pripremi od 1992. god. (traži se izdavač i donator)*
43. B.Molak: *The war in Croatia – Why?* (predavanje u FEMA Washington, 11.12.1991.) *Encyclopaedia Moderna* 1(37)1992, 57- 63, Zagreb, (predavanje u UN New York 4.12.1992.)
44. B.Molak: *Public protection and utility technology related decision making (the accidents in nuclear power plants and electricity production)*, *Nuklearna tehnologija (Vinča)* 1(1988) 26-32
45. B.Molak: *Protective measures in the case of accident in a nuclear power plant*, 13 international seminar ISEMEC 87, Ljubljana Oct 1987, 143-152